

Pääkirjoitus

Korkeakoulujen vuoro

Kuten arvata saattoi, korkeakoulutkaan eivät välttyneet kansantaloutemme lamasta. Korkeakoulujen kohtaloksi tulee ainakin kolmivuotiskaudeksi n. 20 %:n budjettileikkaukset vuosittain. Seuraukset siitä saattavat olla pitkävaikutteiset ja odottamattomat.

Kansantaloustieteen osalta tilannetta pohditaan muun muassa korkeakouluneuvoston asettamassa työryhmässä. Alan jatkokoulutus on järjestetty jo tavalla, joka on toiminut esimerkiksi muillekin tieteenaloille. Peruskoulutuksen osalta on vielä ratkaistava, missä korkeakouluissa opetusta annetaan ja missä laajuudessa. Korkeakoulujen välistä yhteistyötä on joka tapauksessa hyödyllistä lisätä varsinkin Helsingissä ja Turussa, joissa on useita kansantaloustieteen laitoksia. Koska kansantaloustiede on myös tärkeä sivuaine, tehtävät ratkaisut ovat sidoksissa muidenkin tieteiden opetuksen kehittämiseen.

Todennäköistä on, että akateemisten tutkijain ja opettajain työttömyys laajenee ja tulee pitkäaikaiseksi. Korkeakoulujen resurssisupistukset tehdään todella onnettomaan aikaan, jolloin perustutkimuksen ohella myös sovelletun tutkimuksen tarve on kasvamassa.

Pitkällä aikavälillä lama johtaa myös siihen, ettei osalla seuraavaakaan akateemista sukupolvea ole odotettavissa riittäviä ansiomahdollisuuksia kotimaassa. Tällaisessa pessimismin kierteessä edessä saattaa olla jopa joukkomuut-

toja - tuskin kuitenkaan samassa mitassa kuin viime sotien jälkeen Ruotsiin.

Korkeakoulujen opettajien ja tutkijoiden koulutus on, niinkuin tiedetään hyvin pitkään- teistä. Ulkomailla opiskelusta on tullut jo lähes välttämättömyys. Jos rekrytointi kotimaassa hiipuu, etevin ja kielitaitoisn joukko suomalaisista ei koe suuria vaikeuksia siirtyä ulkomai- siin yliopistoihin tai korkeakouluihin.

Tämä käyttäytymismalli on ennestään tuttu suomalaisille oppineille. Niinhän ne tekivät jo keskiajalla ja niin ne todennäköisesti tekevät tulevaisuudessa tutkimus- ja koulutusohjelmien edelleen eurooppalaistuessa

Koko alkuvuoden jännityksessä eläneiden korkeakoulujen resurssileikkauksista tehty päätös oli vain harvojen osalta vapauttava. Eläin- lääketieteellinen korkeakoulu oli onnekas. Siitä on tulossa tiedekunta Helsingin yliopistoon. Toisaalta ehkäisevä hammashoito lienee viime vuosikymmeninä kehittynyt niin tehokkaaksi, että hammaslääketieteen opetus voidaan lopet- taan Turun ja Kuopion yliopistoista.

Päällekkäisyyksiä ja liikkakoulutusta on jo pitkään ollut myös lääketieteessä ja insinööri- koulutuksessa sekä kasvatustieteessä. Supistuk- siin ei kuitenkaan oltu vielä valmiita, vaan päätökset siirrettiin myöhemmälle syksyyn.

Lakkautusten ohella jotkut yliopistot ovat olleet aktiivisia perustamaan myös uusia koulu- tusaloja, mikä on aivan oikein. Esimerkkeinä

niistä on mainittu valtakunnallinen tohtorinkoulutusohjelma A.I. Virtasen instituuttiin, jonne tarvittaisiin 30 virkaa. Uusia virkoja pyritään osoittamaan myös monitieteisen terveydenhuollon ja yhteiskuntatieteiden koulutuksen vahvistamiseen.

Edelleen tarvittaisiin myös ympäristötieteel-

liseen terveystutkimukseen virkoja. Tämän kaltaisilla hankkeilla saattaa olla elvyttävä vaikutus niilläkin, mutta ennen kaikkea tarvitaan uusia ideoita ja hankkeita paljon lisää lähivuosina.

Arvi Leponiemi